

KHOI DẬY NIỀM SAY MÊ NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CỦA GIẢNG VIÊN

Nguyễn Văn Quảng *

1. Đôi nét về nghiên cứu khoa học của Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội

Trong những năm gần đây, thời gian và sức lực của giảng viên các trường đại học phần lớn dành cho công tác giảng dạy, còn việc nghiên cứu khoa học đều được xếp sau, được coi là nhiệm vụ thứ yếu; nhà trường chưa hoặc không có cơ chế bắt buộc hoặc khuyến khích giảng viên nghiên cứu khoa học. Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội (HUBT) không nằm trong trường hợp ngoại lệ.

Hơn 24 năm thành lập, HUBT đã đạt được nhiều thành tích đáng tự hào, được Nhà nước tặng thưởng nhiều phần thưởng cao quý, như Bằng khen, Cờ thi đua, Huân chương Lao động hạng ba, Huân chương Lao động hạng nhì và Huân chương Lao động hạng nhất. Tuy nhiên, trong những năm đầu, hoạt động nghiên cứu khoa học chưa được quan tâm đúng mức. Trường chưa ban hành Quy chế nghiên cứu khoa học, chưa có hướng dẫn cụ thể cho tổ chức, cá nhân đăng ký đề tài. Mặt khác, nghiên cứu khoa học chưa phải là một trong những tiêu chuẩn đánh giá mức độ hoàn thành nhiệm vụ của cán bộ, giảng viên.

Từ cuối năm 2018, Hội đồng Quản trị HUBT đã ban hành Chiến lược phát triển trường giai đoạn 2018-2022, tầm nhìn đến 2030, trong đó, đã xác định chiến lược phát triển các hoạt động nghiên cứu khoa học và các giải pháp về nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ.

a) Các nội dung chủ yếu của Chiến lược phát triển hoạt động nghiên cứu khoa học

- Kiện toàn Hội đồng Khoa học cấp trường, đồng thời ban hành Quy chế Nghiên cứu khoa học để áp dụng đồng bộ;

- Nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, giảng viên, khuyến khích và động viên mọi người tích cực nghiên cứu khoa học phục vụ đào tạo và cộng đồng. Yêu cầu 100% giảng viên là thạc sỹ trở lên tham gia nghiên cứu khoa học, mỗi năm có ít nhất 1 (một) bài báo đăng trên tạp chí khoa học chuyên ngành. Đối với giảng viên có trình độ giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ phải có công trình nghiên cứu khoa học cấp bộ, cấp quốc gia và quốc tế.

- Xuất bản Tạp chí Kinh doanh và Công nghệ để đăng tải các công trình nghiên cứu của cán bộ, giảng viên, sinh viên, học viên cao học và nghiên cứu sinh của trường.

b) Các giải pháp nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ

- Nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, giảng viên, khuyến khích và động viên mọi người tích cực nghiên cứu khoa học để nâng cao chất lượng đào tạo;

- Tranh thủ các dự án của các tổ chức trong và ngoài nước để tăng cường nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ;

- Giao định mức số giờ nghiên cứu khoa học trong năm cho giảng viên;

- Hàng năm, trường dành một khoản kinh phí thích đáng cho nghiên cứu khoa học (khoảng 2% tổng thu) để khuyến khích

* Phòng Khoa học và Đảm bảo chất lượng,
Trường Đại học KD&CN Hà Nội.

cán bộ, giảng viên đăng ký các đề tài theo yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo;

- Xây dựng cơ chế, chính sách để khuyến khích sinh viên nghiên cứu khoa học; hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo.

c) *Triển khai các hoạt động trên cơ sở Chiến lược phát triển trường*

- Thành lập Hội đồng Khoa học và Đào tạo trường, gồm 38 thành viên, chia thành 4 tiểu ban: Tiểu ban Khôi Kinh tế và Quản lý, Tiểu ban Khôi Công nghệ - Kỹ thuật, Tiểu ban Khôi Sức khỏe và Tiểu ban Khôi Ngoại ngữ. Đồng thời thành lập Ban Thư ký Hội đồng Khoa học và Đào tạo trường, gồm 3 thành viên thuộc Phòng Khoa học và Đảm bảo chất lượng, do một Ủy viên Hội đồng làm Trưởng ban Thư ký.

- Ban hành Quy chế Nghiên cứu khoa học tạo cơ sở pháp lý quan trọng mở ra trang mới cho hoạt động nghiên cứu khoa học, khơi dậy niềm say mê nghiên cứu khoa học của cán bộ, giảng viên và người học trong trường.

- Căn cứ chủ trương được Ban Giám hiệu phê duyệt, từ đầu năm 2019, hoạt động nghiên cứu khoa học đã được triển khai ở 17 đơn vị trực thuộc trường. Tính đến tháng 12 năm 2020, toàn trường đã có 32 đề tài được giao, với tổng mức kinh phí là 1.112 triệu đồng, tổng tiền thưởng cho 12 đề tài đã nghiệm thu đạt loại khá và xuất sắc là 53,5 triệu đồng. Tổng kinh phí chi cho nghiên cứu khoa học từ 2018 đến 2020 là 1 tỷ 165,5 triệu đồng.

Nội dung các đề tài nghiên cứu tập trung vào định hướng hoạt động nghiên cứu khoa học đã được ban hành trong Quy chế Nghiên cứu khoa học của trường, như Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn ứng dụng vào xây dựng, đổi mới chương trình đào tạo và các môn học đang giảng dạy tại trường (9 đề tài); Nghiên cứu các vấn đề lý luận và thực tiễn của các lĩnh vực khoa học tiên tiến trong Cách mạng công nghiệp 4.0 (5 đề tài); Nghiên cứu đề xuất các giải pháp cơ chế quản lý đối với doanh nghiệp tư nhân (4 đề tài); Nghiên cứu cải tiến, nâng cao chất lượng ngân hàng câu hỏi thi, đề thi.

Đến nay đã có 20 đề tài được nghiệm thu: 5 đề tài đạt xuất sắc, 8 đề tài đạt mức khá, 7 đề tài được đánh giá đạt.

2. Đánh giá chung kết quả công tác nghiên cứu khoa học thời kỳ 2018-2020

Từ cuối năm 2018 đến nay, hoạt động nghiên cứu khoa học của cán bộ, giảng viên HUBT đã được triển khai khá mạnh mẽ. Năm học 2018-2019 có 9 đề tài được giao và nghiệm thu cả 9; tổng kinh phí đã chi là 213 triệu đồng. Năm học 2019-2020 có 14 đề tài được giao với kinh phí 585 triệu đồng, đã nghiệm thu 10 đề tài, tổng kinh phí đã chi là 627,5 triệu đồng. Học kỳ 1 năm học 2020-2021, đã có 9 đề tài được giao là 405 triệu đồng. Tính đến 31/12/2020, trường đã quyết định giao 32 đề tài, với tổng kinh phí đã giao 1.192 triệu đồng.

Tổng hợp số đề tài và kinh phí theo từng năm

Năm học	Đề tài		Kinh phí đã chi cho các đề tài (tr. đồng)		
	Tổng số	Đã nghiệm thu	Tổng số	Đã nghiệm thu	Thưởng
2018-2019	9 (Cấp Khoa)	9	213	202	11
2019-2020	14	10	627,5	585	42,5
2020-2021	9	1	405	405	
Cộng	32 (Cấp Khoa)	20	1.245,5	1.192	53,5

Nguồn: Số liệu của tác giả

Nhìn chung, các đề tài được giao đã thực hiện đúng định hướng của trường; sản phẩm nghiên cứu khoa học đã thể hiện được sự đầu tư thời gian và công sức, sự cố gắng và nỗ lực của các tác giả trong việc phân tích, đánh giá nhằm đưa ra những nhận định mới trong lĩnh vực nghiên cứu. Vì vậy, các đề tài đều được đánh giá hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Qua nghiên cứu đề tài, trình độ nghiên cứu khoa học của đội ngũ giảng viên được nâng lên một bước, làm cho giảng viên thấy rõ trách nhiệm của người thầy, phải giải quyết hài hòa giữa giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Giảng viên được giao làm Chủ nhiệm đề tài đã dành nhiều thời gian hơn cho nghiên cứu khoa học và tập hợp được nhóm nghiên cứu trong đơn vị, tạo động lực cho phong trào nghiên cứu khoa học đi vào chiều sâu và hiệu quả.

Tuy nhiên, thực tế cho thấy, vẫn còn một số vấn đề tồn tại trong lĩnh vực này. Công tác nghiên cứu khoa học chưa phát triển rộng khắp, trong các đơn vị cũng chỉ tập trung vào một số giảng viên; chất lượng các đề tài tuy được nghiệm thu, đánh giá là khá và đạt, nhưng phần nào đó mang tính động viên, khích lệ tinh thần nghiên cứu khoa học của giảng viên.

Có thể rút ra nguyên nhân của những tồn tại trên, thực tế là do cơ chế chính sách của trường chưa khuyến khích, động viên thỏa đáng đối với giảng viên trong hoạt động nghiên cứu khoa học, chưa có quy định tiêu chuẩn đánh giá giảng viên về nghiên cứu khoa học. Công tác nghiên cứu khoa học chưa được đặt ngang tầm với công tác giảng dạy trong trường. Đối với giảng viên trẻ có thu nhập thấp, ngoài giảng dạy, còn tranh thủ thời gian tham gia các hoạt động khác để tăng thêm thu nhập, đảm bảo cuộc sống hàng ngày. Một bộ phận giảng viên có khả năng nghiên

cứu, nhưng thấy cơ hội ở bên ngoài tốt hơn, nên không thiết tha với trường. Một số giảng viên muốn đăng ký đề tài cấp bộ, cấp nhà nước, theo quy định phải tham gia đấu thầu, nội dung đề tài phải xuất phát từ yêu cầu thực tế, phải chứng minh năng lực nghiên cứu, nhưng còn cần phải quan hệ rộng và có vốn “đối ứng” mới có cơ hội trúng thầu. Vì vậy, giảng viên trường khó có cơ hội tiếp cận với đề tài cấp bộ, cấp nhà nước.

Để khắc phục tồn tại, phát huy thế mạnh truyền thống của trường đại học đã có gần 25 năm xây dựng và trưởng thành, cần thiết phải bổ sung một số giải pháp tăng cường động lực nghiên cứu khoa học.

Trước hết, cần sửa đổi, bổ sung Quy chế Nghiên cứu khoa học của trường theo hướng bảo đảm cân bằng giữa hoạt động giảng dạy và hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên; xây dựng phương án quy đổi công trình nghiên cứu khoa học thành giờ chuẩn một cách thỏa đáng và hợp lý; cho phép tính số giờ nghiên cứu khoa học vào số giờ định mức của giảng viên.

Thứ hai, quy định tiêu chuẩn đánh giá giảng viên, ngoài việc xem xét chất lượng giảng dạy, số giờ giảng, phải có công trình nghiên cứu khoa học, bảo đảm số giờ nghiên cứu khoa học theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo.

Thứ ba, xây dựng cơ chế động viên, khen thưởng trong nghiên cứu khoa học bằng giá trị vật chất và tinh thần đối với những giảng viên nhiều năm liên tục có đề tài, vượt định mức số giờ nghiên cứu khoa học. Biểu dương, khen thưởng kịp thời đối với cá nhân, tập thể thực hiện thành công các đề tài, dự án nghiên cứu khoa học hoặc tham gia nghiên cứu khoa học với các tổ chức, cá nhân bên ngoài.

Thứ tư, mở rộng mối quan hệ hợp tác nghiên cứu khoa học với các doanh nghiệp, các viện nghiên cứu, các cơ sở đại học trong nước và nước ngoài nhằm nâng cao trình độ khoa học của đội ngũ giảng viên.

3. Kết luận

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, đẩy mạnh nghiên cứu khoa học có ý nghĩa cực kỳ quan trọng. Hoạt động nghiên cứu khoa học của giảng viên cần được quan tâm, động viên, khuyến khích, khơi dậy niềm say mê nghiên cứu nhằm nâng cao

chất lượng đào tạo, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao về phát triển nguồn nhân lực có chất lượng phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước vì một Việt Nam hùng cường.

Hoạt động nghiên cứu khoa học vừa là quyền lợi, vừa trách nhiệm của mỗi giảng viên. Việc tích cực, chủ động nghiên cứu khoa học sẽ góp phần nâng cao năng lực tư duy, khả năng giải quyết những vấn đề thực tiễn đặt ra, nâng cao uy tín của người dạy, qua đó góp phần nâng cao vị thế của Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội trên thị trường giáo dục./.

Tài liệu tham khảo

1. Quyết định số 748/CL-HĐQT của Hội đồng Quản trị Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội ngày 28/11/2018. *Chiến lược phát triển Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội giai đoạn 2018-2022, tầm nhìn đến năm 2030*. Hà Nội, 2018.
2. (Quyết định số 1547/PKH-BGH của Ban Giám hiệu Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội. *Chiến lược hoạt động khoa học - công nghệ giai đoạn 2018-2022, tầm nhìn đến năm 2030*. Hà Nội, 2018.
3. Quyết định số 791/QĐ-BGH ngày 7/12/2018 của Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh doanh và Công nghệ Hà Nội. *Quy chế Nghiên cứu khoa học*. Hà Nội, 2018.
4. Quyết định số 420/QĐ-BGH ngày 17/10/2018 về việc thành lập Hội đồng Khoa học và Đào tạo trường.
5. Thông tư số 22/2011/TT-BGDĐT ngày 30/5/2011 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. *Quy định về hoạt động khoa học và công nghệ trong các cơ sở giáo dục đại học*. Hà Nội, 2011.
6. Thông tư số 47/2014/TT-BGDĐT ngày 31/12/2014 của Bộ Giáo dục và Đào tạo. *Quy định chế độ làm việc đối với giảng viên*. Hà Nội, 2014.